

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GEZİ YAZILARININ ÖNEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA¹

Dr. Yasemin DİNÇ KURT

* Tallinn Üniversitesi Eston Beşerî Bilimler Enstitüsü Orta Doğu ve Asya Çalışmaları Bölümü Türk Dili ve Kültürü Ana
Bilim Dalı,

dinckurty@gmail.com

ÖZET

Ana dil ve yabancı dil öğretiminde dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel becerilerinin kazandırılmasının hedeflendiği bilinmektedir. Bu becerilerin kazandırılabilmesi için öncelikle bazı kazanım ve öğrenmelere ihtiyaç vardır. Kelime bilgisinin geliştirilmesi ve kavram dünyasının zenginleştirilmesi bu hususlar arasındadır. Düzey, ilgi ve ihtiyaçlar göz önüne alındığında kelime öğretme yolları çeşitlilik göstermektedir. Kelime öğretiminde birden fazla teknik bulunmaktadır. Bu tekniklerden birinden yola çıkarak diğerleri için de yeni fırsatlar oluşturulabilir. Bu çalışmada, okuma yoluyla kelime öğretiminde gezi yazılarının kullanımının önemi incelenmiştir. Gezi yazıları teknik ve içerik itibarıyla dil, edebiyat ve kültür için önemli bir malzeme olup pek çok unsuru içinde barındırmaktadır. Aynı zamanda mekanı merkeze alması ile de yeni şehirlere ve bu şehirlere dair pek çok farklı ayrıntıya yer vermektedir. Bu özellikleriyle okurun merakını uyanık tutarak sürükleyiciliği artırmakta ve öğrenmeyi hızlandırmaktadır. Okur yeni yerler ve kültürler keşfederken kelime dağarcığını da hızla zenginleştirmiş olur. Nitel araştırma modeline dayalı bu çalışmada veri toplama aracı olarak odak görüşmeler kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Estonya Tallinn Üniversitesinde öğrenim gören C düzeyindeki 5 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplardan hareketle veriler arasında yer alan anlamlı kısımlar veya temalar gruplandırılmış ve bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Gezi yazılarının yabancı dil öğretiminde kelime öğretimi yanı sıra yeni, hedef dil ve kültüre dair yeni bakış açıları kazanmada, karşılaştırmada çok etkili bir yöntem olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma daha genişletilerek çeşitli düzeylerde gezi yazılarından faydalanma şeklinde uygulanabilir.

Anahtar sözcükler: Yabancı dil öğretimi, Türkçe öğretimi, Kelime öğretimi, Okuma, Gezi yazıları.

RESEARCH ON THE IMPORTANCE OF TRAVEL WRITING IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

ABSTRACT

It is known that in teaching native language as well as foreign language, the acquisition of fundamental skills such as listening, reading, speaking and writing is aimed. In order to master in these skills, it is essential that the

¹ Bu makale 24-25 Nisan 2015 tarihleri arasında Belçika'nın Gent şehrinde yapılan 1. Uluslararası Türkçe Öğretimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

learners have previous learning and acquisitions. Developing vocabulary and enrichment of concepts are relevant to these matters. As far as the level, attention and needs of the learners are concerned, there are different ways of teaching vocabulary. There are some techniques in teaching vocabulary. One of those techniques might as well contribute to another. In this work, the importance of the use of travel writing in teaching vocabulary through reading is analyzed. Travel writing, concerning its technique and content, provides essential materials for language, literature and culture and involves many other elements. Besides, by placing city at the centre, it involves new cities as well as many different details related to these cities. It is through this aspect that, by keeping the curiosity alive, it helps the reader to read fast; therefore, it accelerates the learning process. The reader explores new places and cultures and at the same time enhances the vocabulary fast. In this work, which is based on qualitative-research model, face-to-face as well as group interviews have been carried out in order to gather data. The group consists of 5 students of Tallinn University who have C Turkish level. Based on the answers of the students, coherent issues or implications are categorized and a conclusion is tried to be drawn. It has been proved that travel writing is a very effective method not only in teaching vocabulary in foreign language teaching but also in gaining insight into new foreign languages and cultures. This analysis can be extended further into the applicability of travel writing in other related issues.

Keywords: Foreign language teaching, Teaching Turkish, Teaching vocabulary, Reading, Travel Writing

1. GİRİŞ

Dil öğretimi, Türkçe öğretimi, Yabancılara Türkçe öğretimi, Yurt dışında Türkçe öğretimi, Yurt dışında Yabancılara Türkçe öğretimi kullanılan yaklaşım, yöntem ve teknikler itibariyle birbiriyle bağlantılı olmakla birlikte farklı detaylarla irdelenmesi gereken alanlardır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde asıl amaç bilgi vermenin yanı sıra öğrencilerdeki birtakım yetenekleri açığa çıkartarak geliştirmektir. Çalışmamızda Yabancılara Türkçe Öğretimine bu düşünceden hareketle, gezi yazıları ve gezi kitapları üzerinden bazı değerlendirmeler yaparak yaklaştık.

Türkçe öğretirken esas aldığımız Avrupa dil ölçeğindeki temel becerilerin tamamı ancak uygulama çalışmaları ile hafızada kalıcı hâle gelmektedir. Öğrenci merkezli uygulamalarda daha çok konuşan, daha çok yazan öğrenci kalıcı başarıyı elde etmektedir. Avrupa dil ölçeğinde, bugün de uygulanmakta olan Berlitz yönteminde asıl amaç hedef dili öğrenenlerde anlama-dinleme, anlama-okuma, konuşma, yazma becerilerin gelişimini sağlamaktır.

“Geçmişte olduğu gibi yabancı dil öğretimindeki hedefler değişmemiştir. 1. Yabancı dilde konuşan birisini anlamak, 2. Yabancı dilde doğru dürüst konuşmak, 3. Yabancı dilde yazılmış bir yazıyı okuyup anlamak, 4. Yabancı dilde yabancı dil bilenlerce anlaşılacak şekilde yazabilmek, 5. O yabancı dili konuşan milletin kültür ve gelenekleri hakkında az çok fikir sahibi olmak.” (Türkkan, 1997: 227-229)

Dil öğretiminde söz konusu becerilerin gelişimini sağlayarak ulaşmak istediğimiz asıl nokta ise bu hedefler doğrultusunda dilin işlevlerini hayata geçirmektir. Halliday'a göre dilin yedi temel işlevi vardır:

1. Araç işlevi
2. Düzenleme işlevi
3. Etkileşim İşlevi
4. Bireysel işlevi
5. Anlayıp çözme işlevi
6. Düşleme işlevi
7. Anlatım işlevi" (Halliday, 1989: 43)

Dilin temel işlevlerini uygulamaya geçirebilmek için birçok yaklaşım, yöntem ve teknik kullanılmıştır. Bunların hepsinin uygulama alanları ve yeterlikleri üzerine düşünmek gerekir. Hiçbiri tek başına her şartta uygulanabilir bir özelliğe sahip değildir. Var olanlar üzerinden farklı denemeler ya da yeni arayışlar geliştirme çabaları dilin doğal yapısıyla örtüşmektedir. Uygulama esnasında kullanılan malzemenin seçimi ve düzenlenmesi de bu durumda değişiklik gösterebilir.

Temel becerileri kazandırmak üzere kullanılan birçok malzemenin Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde önemli olduğu bilinmektedir. Dilin esas ve özel bir malzeme olarak kullanıldığı edebî eserler bu kazanımlar için en güzel aktarım unsurlarıdır. Türkçenin Yabancı dil olarak öğretilmesinin ilk örneği kabul edilen Divanü Lügati't-Türk'te Kaşgarlı Mahmud Araplara Türkçe öğretirken destan, atasözü ve manzum eserlerden faydalanmıştır. Bu gelenek zaman zaman değişikliklere uğrasa da yüzyıllardır devam ederek bugüne ulaşmıştır. Dil öğretimi, aynı zamanda kültür öğretimi olduğu için hedef kültürü çok yönlü tanımak ciddi bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacı gidermenin en güzel yolu da edebî eserlerdir.

"Edebiyat bir milletin hayal dünyasıdır, zevkidir, yaratma gücünün göstergesidir. Milletin fertleri milli edebiyatını ne kadar tanıyorsa çalışırsa kendini o kadar iyi anlar." (Kaplan, 2001: 26)

Bu anlamda edebî eserlerden yararlanmak özellikle ileri kurlarda bir mecburiyettir. Birçok işlevinin yanı sıra dil öğrenme, okuma ve yazmanın aynı zamanda bir zevk eğitimi aracı olduğu düşünülürse dilin incelikleri, güzellikleri, zenginliği ve etki gücü ancak bu şekilde aktarılabilir. "Toplumlar millî değerlerini kendi fertlerine ya da başkalarına aktarmaya ya da tanıtmaya çalışırken edebiyat ürünlerinden sıklıkla faydalanırlar." (Özbay, 2002: 115)

Toplum bilim çerçevesinden yaklaştığımızda da önemli bir malzeme olduğunu düşündüğümüz edebî eserlerin eğitim boyutu, her ikisinin de insan merkezli olmasıyla bağlantılıdır. Dil öğretimi de edebî eser de insanı merkeze alarak bu duruma hizmet etmekte, aynı zamanda sonucundan faydalanmaktadır. Edebiyat eseri ve özellikle gezi türü, insanın önce yakın sonra uzak çevresine; ardından kendisine yaptığı bir yolculuğun ürünüdür. Aynı zamanda insanın kendisini keşfetmesidir. İnsan, kendisini keşfederken bir bakıma da eğitilmiş olur. "Bilindiği gibi eğitim, kişinin yararlı alışkanlıkları kendisi üzerinde uygulamasını amaçlayan bir süreçtir." (Yalçın, 2006: 16) Böylece insan hem kendisini hem farklı insanları hem de etrafındaki diğer unsurları tanıma fırsatı bulur.

Her edebî eser kendisini yaratan coğrafyadan izler taşır. Yabancı Dil Olarak Türkçenin öğretiminde dil, kültür, zevk, heyecan ve moral yönünden bu coğrafyayı edebî eserler üzerinden tanımak oldukça önemlidir. “İnsan hayatının yeniden kurgulandığı edebî eser de kendisini yaratan coğrafyadan izler taşır. Bu nedenle dünyadaki en az gelişmiş bir edebiyat örneğinde dahi içinde doğup büyüdüğü coğrafyanın damgası vardır. Toprak ve iklim şartları ile ‘sosyal realite’yi şekillendiren coğrafya insanların duyuş tarzı, dünya görüşü, yaşama biçimi, düşünce ve zihniyetlerini etkilemekte; sunduğu olanaklarla bir bakıma geleceği de yönlendirmektedir.” (Kefeli, 2006: 7)

Genel anlamda edebiyat, özel anlamda gezi yazıları okurunu bir taraftan üslubunun çekiciliği ile etkilerken diğer yandan hayat standartlarını yükseltecek bir donanımı hazırlar.

“Edebiyat öğretimi ikili bir görev yapmak zorundadır. Bir yandan öğrencinin dil bilimi bilgisini artırmaktadır. Öbür yandan öğrencinin görgüsünü zenginleştirmekte ve onu değişik yönleriyle insanlığın durumlarıyla ilişkiye sokarak kişiliğini geliştirmektedir.” (Marshall, 1994: 48) Gezi türü, zevk ve heyecan vererek her ikisine de katkıda bulunmasıyla etki alanı daha geniş bir türdür.

“Edebiyat ürünlerinin etkisi derinliğine bir nitelik taşıdığı gibi, aynı zamanda dolaylı bir nitelik de taşır. Biz okuduğumuz romanlardan, öykülerden, şiirlerden ve oyunlardan ayırımına varmadan bir şeyler öğreniriz. Salt bilgisel değildir bu öğrendiklerimiz. Duyarlılığımızı da kuşatır. Bizde birtakım özlemler düşer, tutkular uyandırır. Bilincimizi biler, keskinleştirir.” (Özdemir, 1980: 12)

Edebî türler insanın iç dünyasında ruhunda, estetik kaygılarında, zevklerinde, inançlar dünyasında, yaşadıklarında, hissettiklerinde, davranışlarında değişiklikler ve yenilikler meydana getirir. Edebiyat da eğitim gibi insanı değiştirir ve geliştirir. Edebiyat, dolayısıyla da dil, eğitimin en etkin, en yeterli en verimli araçlarından biridir. İnsanları hem estetik zevk yönünden hem de heyecan ve moral yönünden eğiten gezi türü eserler ile hayat arsındaki ilişkinin kurulması eğitici bir boyuttur.

“Hatıra ve gezi yazıları okuyucuyu metinde anlatılan mekâna taşır, mekânı tanıtır, burada yaşananları öğretir, farklı bir dünyadan haberdar eder. İnsan, hareket ve davranışlarında eserlerdeki dünyadan etkilenecek değişiklik yapar veya eserdeki kahramanların hareket ve davranışlarını taklit ederek yeni davranışlar kazanır. Zaten eğitim de, insanın hareket ve davranışlarına değişiklik yapma süreci değil midir?” (Karakuş, 2005: 194-195)

Dil öğretiminde edebî türlerin hepsinden yararlanmak elbette mümkündür. Konusu, dil ve üslubu, anlatım teknikleri, bakış açısı ve tespitleri itibarıyla okuyucunun zihnini devamlı zinde tutabilecek ve merak uyandırabilecek pek çok özelliği bir arada görebileceğimiz gezi yazılarında kullanılan dil ve bakış açısı hedef dile ve kültüre ait birçok düşünceyi oluşturma ve değiştirme gücüne sahiptir.

Mekânı merkeze alarak bir yazarın, çeşitli sebeplerle yurt içinde ve yurt dışında gittiği yerlerdeki gözlem, tespit, deneyim ve yorumlarını birçok anlatım biçiminden faydalanarak canlı ve etkileyici bir dille anlattığı yazı türüne gezi yazısı denir. İnsanlık tarihi ile birlikte var olan merakın, heyecanın edebî boyutlara ulaşması sonucu uzun zamandır edebî türler arasında yer alan gezi türü, kendisini var eden kaynağa hizmet ve desteğini geliştirerek devam ettirmiştir. “Edebiyat eseri insanı ve çevresini tanıtır. İnsanın kendisiyle, başka insanlarla, doğal ve toplumsal çevresiyle çatışmalarını yansıtır. Bu yansıtma, edebiyatın değişmeyen işlevlerinden biridir.” (Kavcar, 1999: 6)

Gezi türü sınırları, konusu, teknik ve yapısal özellikleriyle, yazarların bakış açısı, tespit, değerlendirmeleriyle hem yazarını hem de okuyucusunu çok yönlü geliştiren bir edebî türdür. Tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, halk bilimi gibi alanları destekler. Bağdaşıklık, tutarlılık unsurları, anlamsal bütünlük taşımasıyla diğer türlerden faydalanır. Aynı zamanda diğer edebî türleri besleyerek metinler arasında geçişleri ve bağlantıları sağlar. Birey ve sosyal hayata dair pek çok ipucunu bulabileceğimiz gezi türünün bu geniş kapsamlı eğitici boyutu, C düzeyindeki dil öğretimi için önemli bir ihtiyaçtır.

“Sonuç olarak edebiyat eserleri insana özgü bazı değer ve niteliklerin yerleşip kökleşmesi, toplumsal yaşamın ve çağın gerektirdiği değerlerin benimsenmesi yolunda önemli roller oynar. Kısacası edebî eserler hem bireysel hayatla hem de sosyal hayatla ilgili olarak iyiye, güzele ve doğruya yönelme yolunda, yeni değerler kazandırma yolunda telkinlerde bulunur, insanları bunlar doğrultusunda eğitir.” (Kavcar, 1999: 6)

Gezi, tür olarak ele alınabilecek bir malzeme olmanın yanı sıra aynı zamanda bir öğretim tekniğidir. Dersi sınıf dışında hayata taşıırken bir yandan da öğrencilerin duyularına hitap eden bir öğretim gerçekleştirilir. Dış dünya ile bağlantı kurabilme, dört temel beceride uygulama imkanı kazanma, iletişim kurma ve gerçek öğrenmenin bir yoludur. Gezi türü eser okumak bir nevi öğrenciyi geziye çıkarmak, yeni duygularla buluşturmadır. Bu uygulama ile aynı anda birçok metot kullanılmış olur.

“Eğitimde hedefe ulaşmak için uygulanan farklı metotlar vardır: Tekrar metodu, karşılaştırma metodu bunlardan bazılarıdır. Aynı konu veya ana fikri (tema) işleyen metinleri veyahut benzer türleri peş peşe okutmanın büyük faydaları vardır. Aynı konuyu veya ana fikri işleyen metinlerin peş peşe okutulması hem karşılaştırma yapma imkânı verir, hem de tekrarlanarak bilgilerin pekiştirilmesine katkıda bulunur.” (Karakuş, 2005: 106) Gezi yazıları bu metotların rahatlıkla uygulanabileceği türlerdir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı bilimsel bir çalışmadır.

2.1 Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada kullanılan veri toplama aracı bireysel sözlü görüşmeler (odak görüşme), grup hâlinde yapılan sözlü görüşmeler ve öğrenci yazılarıdır. İki ay süren çalışmada üniversite üçüncü (son) sınıf öğrencilerine gezi türünde yazılar okutulmuştur. Bu yazılardan hareketle çeşitli sorulara sözlü ve yazılı cevaplar vermeleri istenmiştir. Böylece edebiyatın en eski ve en köklü türlerinden biri olan gezi türünün yabancılara Türkçe öğretme sürecine katkıları irdelenmeye çalışılmıştır.

2.2 Çalışma Grubu

Çalışma, Tallinn Üniversitesi Eston Beşerî Bilimler Enstitüsü Orta Doğu ve Asya Çalışmaları Bölümü Türk Dili ve Kültürü Ana Bilim Dalında öğrenim gören beş öğrenci ile oluşturulmuştur. Beş öğrenci ile çalışılmasının sebebi C düzeyindeki toplam öğrenci sayısının beş olmasıdır.

2.3 Verilerin Analizi

Araştırma, toplanan verilere içerik analizi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kendi yazdıkları, sınıf içindeki konuşmaları ve odak görüşmelerde sorulan sorulara verdikleri cevaplar kayda alındıktan sonra yazıya geçirilmiştir. Verilerden hareketle sınıflandırmalar yapılmış ve sonuca ulaşılmıştır.

2.4 Çalışma Aşamaları

“Dil bilgisi kuralları, sözden ve yazıdan ayrı hazır sonuçlar olarak öğretilemez, böyle bir öğretim, dil kurallarını ezberlemeye alıştıtır, uygulama gücü kazandırmaz.” (GÖĞÜŞ, 1978: 349) Genel anlamda edebî eserler özel anlamda da gezi yazıları öğrenilenlerin uygulamaya geçirilmesi için güzel bir fırsattır. Birçok becerinin uygulamasının yapıldığı çalışma şu aşamalardan oluşmaktadır:

I. Okuma –Dinleme- Anlama

II. Metin inceleme (Soru-Cevap)

III. Konuşma

IV. Yazma

V. Diğer gezi okumaları

VI. Odak görüşmeler

VII. Toplu değerlendirme soruları

Bu çalışmada yurt dışında Türkçe öğrenirken okuma yoluyla kelime öğretiminden hareket edilmiş ancak diğer temel beceriler de ele alınmıştır. Önce Türk edebiyatının seçkin yazarlarından gezi yazısı parçaları okunmuş, incelenmiş, değerlendirilmiş ve sorular üzerinden konuşma ve yazma çalışmaları yapılmıştır. Aynı metinlerden hareketle odak görüşmeler yapılmıştır. Sonra öğrencilerin kendi ana dillerinde gezi kitapları okuyup okumadıkları tespit edilmiş ve bunlar üzerine konuşmaları ve yazmaları istenmiştir. Ardından metinlerin tamamı ile ilgili toplu değerlendirme soruları üzerinden odak görüşmeler yapılmıştır. Böylece gezi yazıları üzerinden dinleme, okuma, yazma, konuşma anlama çalışmaları bir arada yürütülmüştür.

3. BULGULAR

Çalışmanın sınıf içerisinde yürütülen kısmında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Beş Şehir (Erzurum), Hakan Şenocak'ın Yoldan Çıkmış Yazılar (Şavşat'ın Üstü Başı Kar), Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun İnsan Kokusu (Çorum'un Pazar Yerinde), Hikmet Birand'ın Anadolu Manzaraları, Reşat Nuri Güntekin'in Anadolu Notları (Otoray Yolculuğu Niğde-Kayseri) adlı eserlerinden parçalar ele alınmıştır. Öğrencilere önce yazarlar, ardından şehirler hakkında bilgiler verilmiş ve bilinmeyen kelimeler açıklanmıştır. Daha sonra metinler üzerinden etkinlikler yapılmıştır.

Beş Şehir'den alınan “Erzurum” adlı metinde öğrencilerin cinas, istiare, benzetme gibi edebî söz sanatlarını fark edip kavrayabilmeleri ve metindeki işlevlerini yorumlamaları beklenmiştir. Bakış açılarını ve fikirlerini, yanlış anlamalara meydan vermeden, değişik biçimlerde sunabilmeleri için öğrencilerden kendilerini metindeki yazarın yerine koymaları istenmiştir. Okudukları metinden hareketle aynı manzara ve durum karşısında gözlerinin

önünde nasıl bir ortam ve durum canlandığını anlatmaları; metinden alınan bazı cümleler yardımıyla hayal ettikleri resimleri betimlemeleri istenmiştir. “1. İlkokulun bütün ovayı ayağımızın altına seren taraçasında, emsalsiz bir gurup karşısında çaylarımızı içtik 2. Güneş, bulutsuz, dümdüz bir gökte, ...yassılaştı, ...Kop Dağı ile Balkaya'nın arasına inmeye hazırlanıyordu. 3. Ne gökyüzü kızarmış, ne güneşin rengi değişmişti; hafif bir sarılıktan başka ...alامت yoktu. 4. Sonra bir aydınlık, bendi yıkılmış bir su gibi, bütün ovayı kapladı, toprağın, ekinin rengini sildi.” Gibi cümlelerden hareketle konuşma ve yazma çalışmaları yapılmıştır. Çalışmada aktarılan örnekler öğrencilerin cümleleri ile ifade edilmiştir. Örnek:

“İki kişi yan yana oturup kendi çaylarının tadını çıkarıyorlar. Fakat, muhtemelen çevredeki manzara çaydan daha fazla onların ilgisi çekiyor. Ayaklarının altında kocaman bir ova uzanır. Şu an- hasat zamanında ova tamamen sarıdır. Sadece tarlalarının kenarında küçük yeşil çim alanları bulunur. Yukarıdaki daha uzak büyük ama nazik bu yılın zamanlarında kahverengi olan yamaçlar var. Aynı yerde ufak tefek bir çayır ve iki yalnız inek de var. Başka hiç bir canlı yok. Dünyanın tüm sessizliği buradadır. Güneş açık mavi gökyüzünde parlıyor, herhangi bir beyaz bulut beneği bulamıyorlar. Zaman durmuş gibidir yalnızlık duygusu daha da ekliyor. Dağ sırtı uzun uzun, sonsuz gibi olduğundan kaçış imkansız görünüyor. Hatta karanlık gelince her şey pürüzsüz kalıyor, sadece renklerin oynama zamanı başlıyor. Dağların ardına batan güneşin ışınları orada burada yanıp sönüyorlar sadece doruklar güneşten son bir zevk alıyorlar. Doğa, her şey mavimsi-gri rengi erisene kadar, yavaşça soğutucu bir renk tonu alıyor. Zaten huzurlu çevresi nihayet uykuya daldı.”

“Şavşat'ın Üstü Başı Kar” adlı metinde öğrencilerin konuşmalardaki üslubu ve anlam kaymalarını kavrayarak deyimlerin ve günlük dilin çoğunu anlamaları beklenmiştir. Yazar ve şehir hakkında bilgi verildikten sonra metin okunmuş ve etkinliklere geçilmiştir. Köy hayatı, coğrafi şartlar, konuşma dilinin incelikleri üzerine konuşulmuştur. Bu metinle ilgili bir özet yazmaları istenmiştir. Örnek:

“Bu metin Hakan Şenocak'ın Şavşat gezisini anlatıyor. Bu seyahatte onun rehberi Kocaayak- Atlas dergisinin fotoğrafçısı Cüneyt Oğuztüzün. Adı Kocaayak çünkü kış için özel olarak yapılmış kocaman ayakkabını giymiş. Karakışta bu yollar - Şavşat'tan Ardahan'a - karlı, kaygan ve binlerce metre yüksekliğinde olduğu için çok tehlikelidir. Ayrıca çığ düşmesi bir tehdittir. Hakan Bey çok korktu ama rehberi Kocaayak sakindi- zaten böyle yollara alıştı. Şavşat Ardahan sınırında mola verip Karayolları İşletmelerinin tesisinde çay içtiler. Yarım saat sonra dağ köylerinin ahşap evlerini keşfettiler. Eğimli araziye yapılmış evleri temeli taştır. Bodrum ahır olarak kullanılır ve üst katta yaşamı alanı var, orda genelde beş oda var: sofa, ocaklı oda, ambar ve daha 2 oda. Kapalı direkli balkon da var. Çatı denilen ve yarma çam kütüklerinden yapılır. Seksen hanelik Maden köyünde insanlar temel geçimlerini hayvanlardan sağlanırlar. Bu sebeple evlerin alt katlarında ahurlar ve üstte ev vardır. Köylüler evleri odun ile ısıtırlar çünkü Şavşat çevresinde kalın ormanlar vardır. Pınarlı Köyü ve Veliköy de yolcular geleneksel kar güreşlerini izliyorlar. Çermik köyünde sıcak bir madensuyu kaynağı ve konaklama tesis var bu sebeple elektrik ve su olmayan köy yok. Hakan Bey Anadolu insanların çok misafirperver olduğunu beyan ediyor.”

“Çorum'un Pazar Yerinde” adlı metinde , öğrencilerin konuşmalardaki üslubu ve anlam kaymalarını kavrayarak deyimlerin ve günlük dilin çoğunu anlamaları beklenmiştir. Yazar ve şehir hakkında bilgi verildikten sonra öğrencilere pazar yerlerine gidip gitmedikleri sorulmuş kısa diyaloglar geliştirilmiştir. Türkiye ve kendi ülkelerindeki pazar yerlerini karşılaştırılmaları, bir pazar yeri hakkında yazı yazmaları istenmiştir. Örnek:

“Türkiye’deki pazarlar genellikle Çorum’da olduğu gibi çok kalabalıktır. Aynı zamanda çok fazla türde ürünün satışa sunulduğu yerlerdir ve bu sebeple aradığınız ürünü bulmak ya da hangi ürünü alacağınıza karar vermek zordur. Türkiye’deki pazarlarda A’dan Z’ye her şey bulunmaktadır. Böyle bir pazarda sadece bir saatlik alışveriş bile çok yorucudur. Eston pazar yerleri Türkiye kıyasla daha sakin ve sessizdir. Çok fazla çeşit bulunmamakla birlikte yapacağınız küçük bir pazar turu ile pazardaki bulunan bütün ürünler hakkında bilgi edinebilirsiniz. Türkiye’de alışveriş yapmak sanat gibidir. Pazarlık yapmak, bir bakıştan ürünlerin kalitesini anlayabilmek, pek çok farklı ürünlerden aradığı üründe ulaşmak alışveriş sanatının en önemli noktalar. Estonya’da satıcılar genelde sadece gerçek alıcılarla ilgilendiriyorlar fakat Türkiye’deki satıcılar için her kişi potansiyel bir alıcıdır. Özetle, Estonya ve Türkiye pazar kültürleri arasında farklılıklar vardır. Her ikisinde birine kıyasla kötü ya da iyi yanları var.”

“Anadolu Manzaraları” adlı metinde öğrencilere mevsimler, doğa ve insan ilişkileri üzerine konuşmalar yaptırılmıştır. Ormanlar, ağaç çeşitleri, mevsimler üzerine konuşulmuş, kişileştirilmelerin farkına varılması istenmiştir. Mevsimler: “Sonbaharda yapıyor. Bunu, “...Altın sarısı yaprakları durmadan ırgalanan titrek kavak...var.”, “Tepede güz çiğdemleri de açmış.”, “Her şey o yeşil sarı sessizlik içinde.” Gibi örnek cümleler üzerinden hareket edilmiş, kişileştirme örnekleri üzerinde durulmuştur: “Bakalım, bizim gibi Keltepe’ye tırmanan ağaçlardan hangileri geride kalacaklar? Bizim farkına varamadığımız değişikliği ağaçlar iliklerine kadar duyarlar. Dağla ormanın cenkleştikleri, sınıra yaklaşıyoruz. Dağın ormanı yenmek, ormanın dağı fethetmek için savaştıkları sınır. Ağaçlar birer birer savaş meydanını terk ediyorlar.” Benzer cümleler kurarak özet yazma çalışmaları yaptırılmıştır. Örnek:

“Bu metinde Keltepe zirvesine gerçekleşen bir tırmanın özeti anlatılmaktadır. Metinde genel olarak sıfırdan zirveye doğru yükseldikçe değişen bitki örtüsü, farklı ağaç türleri ve değişik yerleşim yerlerinden bahsedilmektedir. Doğada iklim adım adım değişir. Ayrıca yazarın çok kısa mesafelerde yükseldikten sonra gerçekleşen hızlı iklim değişiklikleri karşısında şaşırıldığını görüyoruz. Metinde belirtilen en kesin gözlemse zirveye yükseldikçe ufak bitkilerin yerlerine dayanıklı çam ağaçlarına bıraktığıdır.” - “Metinde yeni, bilmediğim kelimeleri de öğrendim. Yeni ağaç adları öğrendim. Mesela kavak, Köknar, ardıç, akçağaç. Bunları önceden bilmiyordum.En enteresan kelime "caymak" idi. Bu kelime en farklı çünkü çayla ilgili bir kelime olduğunu düşündüm ama değilmiş.Bu anlamda vazgeçmek demekmiş. Menekşe de enteresan bir kelime. Bir renk için o kadar farklı ifadeleri var ki, beni çok şaşırttı.Moru biliyordum, leyla kelimesini de biliyordum ama menekşeyi gerçekten bilemedim.”

“Otoray Yolculuğu: Niğde-Kayseri” adlı metinde daha çok göndermeler, alıntılar, otorayın özellikleri üzerinde durulmuştur. Otoray ve diğer araçlar karşılaştırılmıştır: “Otorayı yirmi otuz kişilik büyücek bir otobüsle karşılaştırıyor. İkisinin arasında nalınlı adam ile patenli adam gibi bir fark var. Otobüsün taşla, toprakla boğuşmasına karşılık otoray yağ gibi kayıyor. Otoray otobüsten çok daha hızlı.” Yazıdaki ifadelerden hareketle Han Duvarları şiiiri üzerine konuşmalar yapılmıştır. Parça üzerinden yeni kelimeler gösterilmiş ve sonunda öğrencilerden bir gezilerini yazmaları istenmiştir. Örnek:

“Estonya-Hırvatistan Yolculuğum: Yolculuğumuza sabah güneş doğmadan önce başladık. Çok erken bir vakit olmasına rağmen hiçbirimizde yorgunluk belirtisi yoktu. Herkes heyecanlı ve enerji doluydu. Uzun süren otobüs gezileri çok yorucu olmakla beraber uzun süren yolculuk yol üzerinde yer alan pek çok farklı yeri de görme imkanı sağlar. İlk durağımız Letonya idi. Küçük bir hayvanat bahçesine yakın, piknik yeri gibi bir yerde

durmuştuk. Daha sonra yolculuğumuz Litvanya'ya doğru devam etti. Üç Baltık ülkesinde bitki örtüsü bakımından hiç bir farklılık yoktu. Fakat bir sonraki durağımız olan Polonya hafızamda hiç bitmeyen tarlarıyla yer alan bir ülke olarak kalmıştı. Tarımın bu ülkenin önemli geçim kaynakları olduğu hemen anlaşılıyordu. Sıradaki durağımız olan Macaristan daha çok modern yapılarıyla göze batıyordu. Özellikle kendine has olan mimari yapısı beni çok etkilemişti. Daha sonra Balaton şehrinde havuzda yüzmek için mola verdik. Gece Avusturya-Macaristan sınırındaki küçük bir kasabada konakladık. Ertesi gün son kez gerçekleşen uzun yolculuğumuzda son durağımız olan Zagreb'e ulaştık. Hırvatistan'da beni en çok etkileyen yer UNESCO tarafından koruma altına alınan Plitvice göller yöresi idi. Yolculuk boyunca pek çok farklı ülke ve kültürü tanımak ve yeni yerleri keşfetmek bütün yorgunluğumu üzerimden almıştı.”

Sınıf içindeki metin çalışmaları tamamlandıktan sonra öğrencilere okudukları başka gezi kitapları olup olmadığı sorulmuştur. Bir öğrenci hariç öğrenciler gezi kitapları okumuş olduklarını ifade ederek değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Söz konusu öğrenci gezi yazısı ile gezi rehber kitaplarının farkını kavrayamamıştır. Örnek:

“Birçok gezi kitapları bazen zevk alarak, bazen de hiç almayarak okumuştum. Gezi kitabı bize hem yazarını hem de bu yazarın gördüklerini, yaşadıklarını ve onun başına gelenleri tanıtılmaktadır. Kitabın tarzına ve diline dikkat ederken yazar hakkında birçok şey öğrenebiliriz. Yazarı bilmeden, tanımadan yani, yazdıklarının arka planına ulaşamıyoruz. Ulaşamayınca ama bence çok şey kaybederiz. Gezi kitabı sadece gerçeklerin listesi değil, daha çok bir kişinin ve bu kişinin kültürüne ait olan düşünce dünyasındaki bakış açılarından ortaya çıkan gerçekliğin bir versiyonu. Her gezi kitabı onun çağdaşı olan dünyayı bize anlatıyor, her gezi kitabı hem bu kitapta araştırılan yerleri ve kültürleri bize tanıtır hem de yazarın yaşadığı kültürel arka planını açıklamaktadır. Gezi kitapları çok faydalı olabilir. Düzyazıdan daha çok gerçekliğe bağlantılıdır. Eski gezi kitapları okurken diğer çağlarda yaşayanların düşüncelerine, önyargılarına, farklı kültürlerin üzerindeki fikirlerine ve geçmiş çağlarda yer alınan siyasal tartışmalarına da göz atabilmekteyiz.” - “Ters Hilal (1961)-1959 yılında dünyayı gezen Çekli Jiří Hanzelka ve Miroslav Zikmund Asia tura geçtiler. Bu eserde yazarların izlenimlerini ve maceraları bulunabilir. En çok Türkiye onların ilgilerini çekiyor: oradaki II. Dünya Savaşı sonrası durum, kültür, insanlar ve halkın gündelik yaşamı. Benim için bugünün Türkiye'si ve o dönemki Türkiye'yi seyahat gelenekleriyle, düşünce tarzlarımızla ve yaşam biçimlerimizle karşılaştırmak çok enteresan oldu. Kitap çok ayrıntılıdır bu nedenle eğitimsel bir kitap olduğu kabul edilebiliriz, sadece eğlenceli literatür değil.”

“Eğer insan tiryaki bir gezgindir ve ilk kez tanımadığı bir yere yollanıyorsa iyi bir gezi kitapla tedarik etmesi gerektir. Gezgin gezi kitaplarında bütün önemli ve faydalı bilgileri bulabilir. Hatta ziyaret eden ülkesinin kısa bir tarihini bulabilir. Orada tüm turistik popüler yolları kullananlara sunulmuştur. Dürüstçe ben hiçbir zaman gezi kitapları okumadım. Sadece kütüphanede veya kitaplarda göz attım.Ama ben haritalarını kullanıyorum. Mesela İsveç'ia trip yaptığım zaman harita çok işe yaradı. Limandan merkezine nasıl yetişebilirim bakıyordum. Hangi müzeler ve nerede olduklarını araştırıyordum. Umarım Türkiye'ye gidince gezi kitabı bana işe yaracak.”

Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra öğrencilerle odak görüşmeler yapılmıştır. Odak görüşmelerde bütün gezi okumaları dikkate alınarak çeşitli sorular üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Örnek:

“Gezi yazılarını okuduktan sonra sosyal hayatla ilgili kazanımlarımız oldu mu?”

A: Evet. Estonya'da dağlar yok mesela. Ben gerçek hayatta dağları hiç gezmedim, sadece filmlerde gördüm. Yazdığım metinde de söylediğim gibi bunları okuduktan sonra dağları gezmek ve manzara görmek istiyorum. Estonya'da çok farklı. İnsanların hayatı hakkında bilgi almadım.

B: Evet. Mesela dağ köylerinin hayatı ile ilgili artık bilgim var. Hayat biçimi anlatılan metinden hayvanları beslediklerini ve akşamları oyun oynadıklarını öğrenmişim.

C: Eskiden Türklerin sosyal hayatının gelenekleri öğrendim. Mesela hanlar ve kervansaraylar çok önemliydi. Çünkü seyahat eskiden günler ve hafta boyunca da sürebilirdi.

Ç: İnsanlar size nasıl davranıyorlar nasıl konuşuyorlar hayatınıza ne gibi endişe veriyorlar. D: Türkiye'nin farklı yörelerindeki sosyal hayat hakkında pek çok şey öğrendim. Örneğin Türkiye'nin doğusunda kışların çok zor şartlarda geçtiğini, insanların bugünlerde geçmişe nazaran daha çok betonarme yapılarda yaşamlarını sürdürdüklerini, insanların gündelik yaşamları gibi.

“Gezi yazılarının öğrenme sürecinize katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?”

A: Okuduğumuz gezi kitap parçalarında doğa hakkında en çok bilgi vardı. Coğrafya hakkında da vardı. Bence eğitim sisteminde de kullanmalıyız. Hem enteresan hem faydalı.

B: Çok sözcük öğretiyor. Gezi yazıları yazan yazarların bakış açılarına göre gözlemlerinden Türkiye'yi ve insanlarını tanıyabiliyoruz.

C: Haberleşmeye çok katkıydı. Çünkü okuduğum metinler küçük yerler hakkında bahsetti ve bunların özelliği öğrendim. Köylü insanların yaşam biçimi çok farklıdır. Doğa ile savaşmak mümkün değil çünkü doğa en güçlü bazen insanlar bunu anlamıyorlar.

Ç: Evet. Eğitim sürecinde etkili. Yeni kelimeleri yeni deyimler yeni ifadeler öğrendim. Yazarların hayatları ve farklı yazarlar ne söylemek istiyorlar. Yazarların görüşleri bakış açıları. Mesela pazarlar hakkında ne düşünüyorlar? D: Türkiye'nin farklı yöreleri hakkında pek

çok bilgi edindim. Mesela coğrafya, tarihi (30 Ağustos zaferi) doğa, insanları ve yaşam tarzı gibi. Bir sürü yeni kelime öğrendim, özellikle de doğa ile ilgili (farklı ağaç isimleri). Gezi türü farklı yerleri, kültürleri, tarihleri, gelenekleri, dilleri tanıtır ve bu sebeple kişisel eğitime büyük katkı sağlamaktadır.”

Sonuçta beş öğrencinin sorulara verdikleri cevaplar tasnif edilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmelerden hareketle ne tür kazanımlar elde ettikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Beş öğrenciden bir tanesi zaman zaman farklı yaklaşımlarda bulunmuş, diğerleri konuya hakimiyetlerini ifade eden değişik görüşler bildirmişlerdir. Birkaç örnek:

“Ben gezi kitaplardan çok yeni kelimeleri mecazları ve konuşma biçimi öğrendim.”

“Farklı yörelerde yaşayan insanların hayat tarzları, yaşadıkları zorluklar, doğadan nasıl faydalandıkları, alışveriş kültürü gibi konularda yeni bilgiler edindim.”

“Farklı mekanlara gittim. Kendimi Erzurum'da gibi hissediyordum. Sanki oradaki insanlarla konuştum. Ve oradaki havayı aldım. Soludum.”

“Daha çok yazarın yoldaşıydım.”

“Çorum’un Pazar Yeri yazısında yer alan pazar tanımlaması beni Türkiye’de yaşarken edinmiş olduğum anılarıma götürdü. Pazarın kalabalığı, yapılan pazarlıklar, bolca ürünlerin bulunması vb. Gezi yazıları farklı insanların gelenekleri ve yaşam biçimi tanıtıyor.”

“Bence bunlar görgü ile bağlı, bu sebeple zenginleştiğimi düşündüm. Şimdi farklı geleneklere göre davranmayı biliyorum.”

“Fazla duygusal değiller fakat dağ köylerini anlattığı yazıyı en iyi hatırlıyorum. Çok zevk aldım ve okuduğumda bence heyecanlanmıştım.”

“Diğer edebî türlerden gezi yazıları ve kitaplarında en çok hikayeler, anılar ve diyaloglar bulunmaktadır.”

“Sürükleyici bir anlatım tarzı olduğu için sıkılmadan okumaya devam etmek, insanda merak duygusu barındırmak gibi olgularla diğer türlerden ayrıldığını söyleyebilirim.”

“Gezi kitapları okumak her zaman zevk verir. Görmediğim yerler hakkında bilgi verir. Kafamda resim çizerim.”

“Özellikle de kendi kültürümden farklı bir kültürde yetişmiş olan bu yazarların hissettikleri duyguları yazıya dökmedeki ustalıkları beni çok etkiledi.”

“İnsan hayatı hakkında bilgi almadım.”

“Farklı kültürleri tanımak doğadan daha enteresan.”

“Farklı bir coğrafya ve farklı bir kültürde yetiştiğim için bu metinlerde kendimle ilgili pek fazla bir şey bulamadım.”

“Bizim okuduğumuz parçalarında insanlar hakkında fazla bilgi yoktu. Sadece Türk misafirperver olduğunu anlattı ama bunu herkes biliyor zaten. Başka gezi kitaplar benim için daha enteresan çünkü değişik insanı daha çok anlatıyor.”

“Bence yaşam kaliteme gezi yazıcılar bir fayda etmediler.”

“Davranışlarımda herhangi bir değişiklik olmadı.”

“Hayır yeni duygular tatmadım. Çünkü gayet fazla gezi kitapları okudum.”

“Benim bugüne kadar okumuş olduğum kitaplar daha önce görmüş olduğum yerlerle ilgiliydi. Bu sebeple yeni bakış açıları edinmek yerine daha önce dikkat etmediğim detayları fark etmemi sağladı.”

“Hiçbir inancım değişmedi. Sadece yeni bilgiler aldım.”

4. KAZANIMLAR

Kazanımları öğrencilerin ifadelerinden hareketle ve kendi tespitlerimiz olarak sınıflandırmayı uygun gördük:

4.1 Öğrencilerin İfadelerinden Kazanımlar

- Büyüleyici anlatım

- Düşündürücü
- Egzotik
- İlginç
- Bilimsel
- Duygusal
- Toplum hakkında bilgi için ideal
- Eğlenceli ve aydınlatıcı
- Hem enteresan hem faydalı
- Zaman geçişleri yaşatır.
- Detaya yönlendirir.
- Farklı bilgiler aktarır.
- Tarihî kaynaktır.
- Merak uyandırır.
- Haber verir.
- Yazarı tanıma mecburiyeti vardır.
- Dil, tarih, coğrafya, gelenek ve halkı tanıttığı için eğitimde önemlidir.

4.2 Gözlem ve Tespitlerimize Göre Kazanımlar

- Çok yönlü dil eğitimi
- Yeni kelimeler
- Deyimler ve ata sözleri
- Edebî sanatlar
- Anlatım teknikleri
- Bitki örtüsü ve iklim
- Coğrafi şartlar
- Tarih ve siyaset
- Tarihî belge arayışı
- Yaşam tarzı

- Türk insanının karakteri
- Anadolu insanının doğaya bakış tarzı
- Detaylara dikkat
- Detayları fark etme sevinci
- Bakış açısı
- Merak ve öğrenme duygusunu tatmin
- Coşku ve heyecan
- Kendini tanımak
- Daha güçlü olmak için yol arayışları
- Keşif noktasında ön okuma
- Beyin jimnastiği
- Farklı disiplinleri tanıma
- Bilgiden fikre geçiş
- Etrafindakileri fark etme
- Yeni bilgi ve görgü
- Zevk alma ve bu zevki paylaşma
- Karşılaştırma yapma
- Karşılaştırarak okuma
- Gerçekler- doğrular
- İnsanı fark etme
- Genel kültür eğitimi
- Faydalı olma arayışları
- Dikkat artışı
- Empati
- Hatırlama
- Canlandırma
- Tekrar etme

- Kalıcı hafıza
- Üretkenlik
- Yorum yapabilme
- Hem yaşayanlara hem diğerlerine tanıtma fırsatı
- Beceri kazandırma
- Bakmak ve görmek arasındaki fark
- Güven duygusu
- Pratik yapma imkanı
- Tür olarak gezinin varlığını kavrama
- Gezi yazısı okuma alışkanlığı
- Eğitimde önemli bir malzeme

Öğrencilerle okunup değerlendirilen beş gezi yazısı örneği ve öğrencilerin kendi seçimleriyle okudukları gezi kitapları üzerinden yapılan dinleme, okuma, konuşma, yazma çalışmaları, odak görüşmeler sonrasında yine odak görüşme ile yönlendirilen 41 soruya alınan cevapların dağılımı aşağıdaki gibidir:

Soru Sayısı: 41

Öğrenci sayısı: 5

Olumlu cevap: 168 - %81.95

Olumsuz cevap: 16 - %7.80

Olumlu-Olumsuz: 11 - %5.37

Cevapsız: 10 - %4.88

Verilen cevap: 195

Olması gereken toplam cevap: 205

Sonuçlar, gezi yazılarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde daha sık kullanılması gereken bir malzeme olduğuna işaret etmektedir.

5. ÖNERİLER

- Gezi yazıları ve kitapları seçilirken daha dikkatli seçilebilir.
- Türü temsil etme gücü yüksek eserlere yer verilebilir.
- İnsan hayatı ve kültürel unsurların daha çok işlendiği metinler tercih edilebilir.

- İlgi çekicilik, yeni ve farklı bilgilerin olup olmadığına özen gösterilebilir.
- Mekan unsurunun insan unsuruyla tamamlandığı metinlere ağırlık verilebilir.
- Bakış açılarının çeşitliliği dikkate alınabilir.
- Dinamik metinlere öncelik verilebilir.
- Geleneksel unsurların daha çok yer aldığı metinlere öncelik verilebilir.
- Sosyal hayata dair ip uçlarının ağırlıklı olduğu metinler seçilebilir.
- Anlatım teknikleri bakımından daha hareketli ve çeşitli metinler tercih edilebilir.
- Diyalog unsuru göz önüne alınabilir.
- Görsel unsurlarla desteklenebilir.

6. SONUÇ

Çalışmanın sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gezi yazılarının kullanılmasının öğrenci için güzel ve etkili bir yöntem olduğu görülmüştür. İçerik ve şekil itibarıyla edebî türlerin tamamında yer alan malzemeyi kullanma konusunda bir sınırı olmayan, dilin bütün imkanlarından rahatlıkla faydalanabilen gezi yazıları ilginin uyanık tutulması, merak ve heyecan unsurunun artırılması ile de öğrenciyi derse motive etmek için önemli bir araçtır. Değişik paragraf çeşitleri, açıklayıcı, tartışmacı, betimleyici ve öyküleyici anlatım biçimlerinin bir arada görülebildiği gezi türü olay, bakış açısı, gözlem ve değerlendirme konularının daha etkili biçimde aktarılması noktasında değişik ve canlı örneklerin verilebileceği metinlerdir. Gezi yazıları birçok tekniğin uygulanması için de oldukça elverişli bir malzemedir.

Sonuç olarak gezi türü eserler, dil eğitiminde algılamaya, iletişime, işlevsel ve planlama becerisine yönelik (Yalçın, 2006) amaçlara ulaşmak için doğru bir araçtır. Dilin yanı sıra diğer bilim ve sanat dallarının öğretilmesi, öğrenilen değerlerin tekrarlanması, yaşatılması ve bir arada görülmesi bakımından öncelikli olarak tercih edilebilecek eserlerdir.

Gezi yazılarındaki tarih, coğrafya, gelenek görenekler, değer yargıları, edebiyat dünyası, sosyal hayat, günlük hayat, iş hayatı, eğitim, aile, arkadaşlık, insan ilişkileri, eğlence, alış veriş, müzik, spor, güzel sanatlar, yeme içme, eğitim, vb. konulara yer veren içerik zenginliği; dil ve anlatım tekniklerinin bütün unsurlarını canlı bir şekilde kullanabilme konusundaki şekil zenginliği ile dil öğretiminde etkili malzemelerden biridir.

Çalışmada gezi türünün C Seviyesi Dil Becerileri Kazanım Tablosunda yer alan dinleme, okuma, sözlü anlatım, karşılıklı konuşma ve yazma çalışmalarında hedeflenen noktalara çok büyük katkısı olduğu görülmüştür. Öğrenci yeni yerler ve kültürler keşfederken kelime dağarcığını da hızla zenginleştirmiştir. Gezi türünde yazılmış eserler, dil öğretiminde hem kültürel anlamda bir mirası, hem de birçok disiplini bir araya getirme fırsatı verirken estetik zevk gelişimine de hizmet etmektedir. Dikkatle seçilecek örneklerle farklı dil seviyelerine uygun şekilde düzenlenerek daha çok gezi yazısından faydalanma yoluna gidilebilir.

KAYNAKLAR

- Barın, E., Çobanoğlu, Ş., Ateş, Ş., Balcı, M. ve Özdemir C. (2015). *Yedi İklim Türkçe (Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti)*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Birand H. (1999). *Anadolu Manzaranları*. Tübitak Yayınları, Ankara.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. Der Yayınları, İstanbul.
- Dinç Kurt Y. (2015). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Yurt Dışı Gezi Kitapları (1920–1980)*. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Eyüboğlu, B. R. (2005). *İnsan Kokusu*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Göğüş B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Gül Yayınevi, Ankara.
- Güntekin R. N. (2008). *Anadolu Notları*. İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Halliday, M. ve Hasan R. (1989). *Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social Semiotic Perspective*. Oxford University Press, Oxford.
- Kaplan, M. (2001). *Türk Milletinin Kültürel Değerleri*, MEB Yayınları, Ankara.
- Karakuş, İ. (2002). *Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Anıttepe Yayınları, Ankara.
- Karakuş, İ. (2005). *Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Türkçe Öğretimi*. TDK Yayınları, Ankara.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve Eğitim*. Engin Yayınları, Ankara.
- Kavcar, C. (2004). *Türkçe Öğretimi*. Engin Yayınları, Ankara.
- Kefeli, E. (2006). *Edebiyat Coğrafyasında Akdeniz*, 3 F Yayınevi, İstanbul.
- Kilinç, A. ve Şahin, A. (2012). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. PEGEM Akademi Yayınları, Ankara.
- Marshall J. (1994). *Ana Dili ve Yazın Öğretimi*. (Çev. Cahit Külebi), Başak Yayınları, Ankara.
- Özbay, M. (2002). Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi. *Türk Dili*, 602, 112-120.
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Öncü Kitap, Ankara.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Öncü Kitap, Ankara.
- Özdemir, E. (1980). *Türk ve Dünya Edebiyatı (Kavramlar-Dönemler-Yönelimler)*. AÜ SBF Yayınları. 457, Ankara.
- Şenocak, H. (2014). *Yoldan Çıkılmış Yazılar*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Tanpınar, A. H. (2001). *Beş Şehir*. Dergah Yayınları, İstanbul.
- Türkkan, R. O. (1997). *Kolay ve İyi Öğrenme Teknikleri*. Alfa Yayınları, İstanbul.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri: Yeni Yaklaşımlar*. Akçağ Yayınları, Ankara.